

БАХМАЦЬКА В. А.

ЕКСПЕРТИЗА ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТІВ У ОСІБ З РІЗНИМ РІВНЕМ ОСВІТИ НА ПІДґРУНТІ ТОЛЕРАНТНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЛГБТК+ СПІЛЬНОТИ

ВСТУП. У зв'язку з виключенням гомосексуальності з міжнародного переліку хвороб, ЛГБТК+ спільнота активно почала обговорюватися в науковому середовищі та медіа просторі. Не без уваги залишилася й активність самої спільноти, що продовжувала та продовжує на сьогоднішній день боротися за рівні права у різних країнах світу. Таким чином, зі збільшенням видимості, почало з'являтися більше інформації, яка не завжди була правдивою та часто не базувалася на доказовій науці, а продовжувала поширювати застарілі наративи та пропаганду. У поєднанні з інформацією, що була присутня до 1992 року, був спровокований певний дисонанс та в подальшому супротив щодо толерантного ставлення до ЛГБТК+ спільноти. На фоні цього між різними верствами населення почали виникати конфлікти.

Майже кожен конфлікт за своєю природою має підґрунтя, яке формувалося та підкріплювалося у певний етап життєвого шляху, або й протягом усього життя учасників конфлікту. Не без винятку така тенденція прослідковується і в межах нашої проблеми. Розподіл за рівнем освіти, який пропонується, є досить умовним, оскільки рівень освіти – це лише один з аспектів, який може впливати на формування думок та аргументів у конфліктах. Проте цей орієнтир надає можливість виокремити учасників у групи та структурувати висновки, що полегшить сприйняття та розуміння.

Наукові праці щодо ЛГБТ+ спільноти почали набувати популярності лише 30 років тому. Можна говорити про недостатню кількість джерел та авторів, що цікавляться цією тематикою та висвітлюють її в межах наукової та міжнародної спільноти. Відповідно, досліджуючи особливості формування конфліктів у осіб з різним рівнем освіти на підґрунті толерантного ставлення до ЛГБТК+ спільноти, можна зіштовхнутися з проблемою відсутності науковців, які б досліджували це питання. Це безпосередньо робить нашу роботу унікальною, вагомою та актуальною для наукової спільноти, тим не менш значно ускладнює підкріплення наведених ідей та аргументів, науковими працями інших науковців, що працюють в цій площині.

Виклад основного матеріалу. Спершу варто розглянути як формується ставлення до ЛГБТК+ спільноти у осіб з різним рівнем освіти, по-друге, потрібно звернути увагу на особливості формування конфліктів на підґрунті толерантного ставлення до ЛГБТК+ спільноти, і наостанок поєднати інформацію з двох блоків аби дійти висновку, які особливості формування конфліктів у осіб з різним рівнем освіти на підґрунті толерантного ставлення до ЛГБТК+ спільноти, які можливі наслідки конфліктів, які шляхи виходу з цих конфліктів та який можливий розвиток подій після їх вирішення.

Більшість науковців дотримуються думки, що чим вищий рівень освіти, тим більша толерантність до осіб, що відрізняються від них. Тобто, магістрант вірогідніше буде більш толерантний до відмінних від його поглядів ідей, релігій, політичних вподобань, ніж особа, що тільки або лише закінчила школу. Проте, якщо розглядати толерантність до ЛГБТК+ спільноти, ситуація стає менш очевидною та прозорою. Недостатня кількість емпіричних досліджень не дає можливості стверджувати, що особи з вищим рівнем освіти матимуть більшу толерантність до ЛГБТК+ осіб. Можна зробити припущення, що різний прояв толерантності до різних категорій пов'язаний з різною історичною перспективою. Мається на увазі, що у порівнянні з політичними, релігійним та іншими вподобаннями, сексуальні вподобання в межах ЛГБТК+ спільноти відносно нещодавно отримали визнання як варіанту норми. І так, як дана інформація у переважно більшій частині світу не є частиною навчальної програми в школі, університеті та інших державних установах; для того, аби ознайомитися з науковими даними та фактами, особа повинна буде

самостійно досліджувати цю тему. Вірогідно, що особи з вищим рівнем освіти матимуть більший інтерес до дослідження різних тем, що не стосуються їхніх наукових інтересів, ніж ті, що були менш зацікавлені у здобутті вищого освітнього рівня. Відповідно, існує більша вірогідність, що перші будуть цікавитися науковою складовою ЛГБТК+ спільноти та зможуть розвинути толерантне ставлення, якщо воно було відсутнє, на відміну від других, що будуть байдужі до цієї теми. У свою чергу, дана відмінність у зацікавленні до дослідження проблеми створює певну «прірву» непорозуміння між особами та провокує конфліктну ситуацію.

На розвиток конфлікту впливає рівень спілкування, рівень авторитетності та рівень довіри. Чим більшим рівень довіри, рівень авторитетності та спілкування, тим більш вірогідно, що згаданий конфлікт вдасться вирішити шляхом комунікації та едукації; парадоксально, що чим менший рівень авторитетності, довіри та спілкування, тим більш вірогідно, конфлікт не буде мати продовження, і обірветься на моменті зародження. Оскільки учасники конфлікту, не відчуючи важливість та авторитетність іншого, не бачитимуть сенсу дискусії апіорі. Наслідками цих конфліктів може стати зменшення довіри, спілкування, авторитету, припинення комунікації, упереджене ставлення, тощо. Шлях вирішення конфлікту – це зменшення абстрактної «прірви» непорозуміння з якої і виник сам конфлікт. Але і на цьому етапі можуть виникнути труднощі у прояві супротиву. Таким чином, ми зіштовхуємося з наступною проблемою – відсутність гнучкості до видозмінення своїх поглядів. Тобто, особа може знати про варіацію норми ЛГБТК+ спільноти, і навіть досліджувати цю тему, дослухатися до авторитетних колег та їх думок, проте категорично не погоджуватися з толерантним ставленням у зв'язку з тим, що переважну більшу частину її життя ЛГБТК+ приналежність вважалася захворюванням. У цьому випадку, шлях виходу з конфлікту – це пошук нейтральної території. Тобто тих обставин, за яких людина зберігає свою позицію, але при цьому сприймає і позицію опонента. Наприклад, визнання, що ЛГБТК+ спільнота не повинна зіштовхуватися з дискримінацією, але й одночасне розуміння, що не всі люди готові до моментальних змін та відмови від упереджень. Це болючий компроміс для обох сторін, проте на певному етапі, він може мати сенс та в подальшому змінитися у кращу сторону. Усе залежить від бажання осіб, що перебувають у конфлікті, та їхньої готовності до роботи над вирішенням цих питань. Якщо усе-таки, конфлікти вирішуються, то у подальшому це може призвести до збільшення міцності спілкування, до легшого вирішення наступних можливих конфліктів, оскільки є вже певний досвід, збільшується можливість слухати та чути особу з якою ти не погоджуєшся, тощо. У деяких випадках, після вирішення конфлікту можливе припинення спілкування, оскільки комунікація щодо його вирішення вплинула на сприйняття та ставлення у зв'язку з великою кількістю затрачених ресурсів.

Другий блок є легшим до розуміння, оскільки усі конфлікти, хоч і унікальні за своєю наповненістю, мають схожу природу виникнення. Можна виокремити дві головні причини через які виникають конфлікти на підґрунті толерантного ставлення до ЛГБТК+ спільноти. Перша причина полягає у різних цінностях та світоглядах. Наприклад, конфлікт між релігійною особою та особою, що бореться за права ЛГБТК+ спільноти; конфлікт між консервативними батьками та ліберальною дитиною; конфлікт між науковцями, що мають різні переконання; тощо. Конфлікти, що пов'язані зі світоглядами дуже часто не мають вирішення, у сучасному суспільстві їх або ігнорують, або заморожують. Проблема полягає в тому, що особи, які ставлять певні цінності як головний орієнтир, часто не готові до визнання цінностей, що відрізняються від їхніх. Наслідки цих конфліктів зазвичай категоричні: припинення спілкування, повне неприйняття та відмова, фізичне насильство, тощо. Якщо особа налаштована на діалог, можна говорити про шлях вирішення конфлікту через едукацію, проте в іншому випадку, ізолювання від радикально налаштованих осіб може бути єдиним вирішенням. У випадку розв'язання конфлікту, батьки зможуть повністю прийняти свою дитину та вийти на новий рівень довіри; науковці зможуть

поєднати свої думки у спільну наукову роботу та проінформувати інших щодо різних точок зору, їхній шлях, їхні інсайти тощо.

Інша причина полягає в стереотипах та різних (попередніх) уявленнях. Залежно від середовища у якому зростали учасники конфлікту, вони можуть мати різні уявлення стосовно ЛГБТК+ спільноти. Тобто, навіть не борячись за права ЛГБТК+ осіб, особа може конфліктувати з іншою на підґрунті щирого нерозуміння певної риторики, а у деяких випадках ненависті та злості щодо ЛГБТК+ спільноти. Також варто не забувати про особливість культурного аспекту: різні держави мають не лише різні цінності та норми, а ще й відмінні варіації законодавств, що може також ставати причиною конфлікту. Наслідки та шляхи вирішення ідентичні з попередньою причиною.

Останній блок – найскладніший, оскільки не існує чіткого визначення та висновку у попередніх двох блоках, що ускладнює аналіз. Умовно можна виділити п'ять причин конфліктів у осіб з різним рівнем освіти на підґрунті толерантного ставлення до ЛГБТК+ спільноти: різні цінності та світогляд; різний рівень (попередніх) уявлень та стереотипів; різний рівень знань та розуміння; різний варіант комунікації; змішана. Усі ці причини частково є взаємопов'язаними, тим не менш, варто розглянути кожен окремо. Оскільки перші дві причини збігаються з попереднім блоком, їх буде набагато легше розглянути через призму різних рівнів освіти. Особа, що має нижчий рівень освіти, вірогідно буде орієнтуватися на ті цінності, що поширювалися членами її сім'ї та вчителями; залежно від країни та родини, це будуть хоч і унікальні цінності, все ж вірогідно ці цінності будуть дуже поширеними у тому регіоні та середовищі, у якому перебуває особа, а отже їй буде легко укріпити їх як єдино правильні. Особа, що матиме вищий рівень освіти, зможе порівнювати цінності та думки, що поширювалися під час виховання та в школі, з цінностями інших культур та країн, що стали їй відомі з навчання в університеті та інших установах. Особливо, це порівняння буде більш очевидним, якщо особа здобувала освіту закордоном, мала стажування закордоном, або була відібрана як учасник міжнародних обмінів. Таким чином, ця особа не лише буде розвивати у собі толерантність до різних світоглядів, але й матиме більше розуміння, що їй відгукується з інших культур як для особистості, а що ні. Тим не менш, менша толерантність у особи з меншим рівнем освіти може створити конфлікт з особою, що має більший рівень освіти, оскільки поведінка та риторика першої може проявлятися у дискримінативних наративах щодо ЛГБТК+ осіб. Ця варіація конфлікту, має легку форму, оскільки у даному випадку, особа з нижчим рівнем освіти, вірогідно ніколи не занурювалася в дослідження теми ЛГБТК+ спільноти, і будувала свої думки на базі того, що їй колись озвучували. Тому едукція та комунікація в цьому варіанті буде дуже продуктивна та вірогідно матиме лише позитивний фінал (зміцнення відносин, спілкування). У випадку супротиву, є можливість замороження конфлікту, або й взагалі припинення спілкування. Різний рівень (попередніх) уявлень та стереотипів має схоже підґрунтя. Особа з низьким рівнем освіти не має цінностей та світогляду, який вона отримала від батьків, вчителів та друзів, матиме певний ланцюг уявлень та вірогідно стереотипів, що можуть не відповідати дійсності. Протилежно цій реальності, особа з вищим рівнем освіти, у зв'язку з прочитанням різної літератури та інформації, матиме свій ланцюг уявлень та вірогідно відсутність неправдивих стереотипів. На фоні цього може виникати конфлікт. Тим не менш, не можна стверджувати, що ця схема розвитку подій є гарантованою та не має своїх виключень. Цей запропонований патерн є лиш найбільш можливим. У випадку конфлікту, можливі наслідки, шляхи вирішення, та подальший розвиток подій повторюється з попередньою причиною, оскільки вони є дуже близькими та у якихось моментах перетинаються.

Причина різного рівня знань та розуміння прослідковується тоді, коли особа з нижчим рівнем освіти не може зрозуміти думку та позицію свого опонента через недостатню кількість знань. Тобто, у попередніх двох причинах, особа розуміє, що намагається їй пояснити

співбесідник та на базі чого він вибудовує свої аргументи, і лише через низьку толерантність та недостатню гнучкість до змін у світогляді та уявленнях, вона категорично не погоджується. У третій причині, особа не розуміє, що намагається їй пояснити співбесідник, і тому залишається на боці категоричного «проти». Наприклад, особа, що має низький рівень знань з соціальної психології, не зможе зрозуміти переживання та переконання небінарних та інших квір-осіб, тому не зможе визнавати потрібність цього розподілу. У даному випадку вирішення конфлікту майже неможливе. Вирішення цього конфлікту потребуватиме багато ресурсів та сил, що не завжди можуть бути виправданими. Наслідки конфлікту будуть проявлятися або в максимальній байдужості, або неприязні.

Четверта причина – різний варіант комунікації – має свої особливості. Мається на увазі, що особа, що має вищий рівень освіти завдяки навчанню в різних установах та вимогам, які присутні в межах виступів на семінарах або в межах написання письмових робіт, може мати більш структурований варіант викладення своєї думки, що під час конфлікту може мати і свої переваги, і недоліки (може відбутися поєднання з третьою причиною – різний рівень знань та розуміння). Також, у навчальних закладах часто практикуються дискусії та дебати, що надають досвід для коректного та ввічливого ведення обговорення або конфлікту. На противагу, особи, що мають нижчий рівень освіти, комунікують так, як звично в їхньому середовищі (сім'я, коло друзів тощо). Наприклад, в українському суспільстві через токсичну маскуліність, якщо конфлікт між чоловіками щодо ЛГБТК+ спільноти не вдається вирішити вербально, поширено вирішувати конфлікти фізично, що насправді не вирішує конфлікт, а лише демонструє чийсь перевагу в силі. Також в українському суспільстві поширений варіант комунікації через образу: якщо особа не може вирішити конфлікт вербально, то вона ображається на щось похідне. Тим не менш, не можна стверджувати, що ця схема розвитку подій є гарантованою та не має своїх виключень. Цей запропонований патерн є лиш найбільш можливим. У випадку поєднання четвертої причини з третьою є сенс говорити про залучення медіаторів або психологів для урегулювання конфлікту. Оскільки без зовнішньої допомоги, велика ймовірність, що особи не будуть чути одне одного та, що найголовніше, розуміти.

І остання, проте найбільш поширена причина – змішана. Можуть відбуватися поєднання усіх чотирьох попередніх, або двох, чи трьох причин. У будь-якому випадку, чим більше змішаних причин тим складніше вирішити конфлікт, а не поглиблювати його. Чим більше причин, чим глибше конфлікт, чим довше він триває, тим більш вірогідно знадобиться допомога третьої особи.

Отже, особливості формування конфліктів у осіб з різним рівнем освіти на підґрунті толерантного ставлення до ЛГБТК+ спільноти мають різне наповнення та походження, проте у своїй структурі вони мають п'ять основних причин: різні цінності та світогляд; різний рівень (попередніх) уявлень та стереотипів; різний рівень знань та розуміння; різний варіант комунікації; змішана. Кожна з цих причин створює різні виклики для суспільства, проте не унеможливорює вирішення конфлікту.

Висновки. Підсумовуючи всю вище перераховану інформацію, можна дійти висновку, що у першу чергу, конфлікти, що виникають у осіб з різним рівнем освіти на підґрунті толерантного ставлення до ЛГБТК+ спільноти, пов'язані з різним попереднім досвідом. Тобто, п'ять основних причин, які ми виокремили раніше (різні цінності та світогляд; різний рівень (попередніх) уявлень та стереотипів; різний рівень знань та розуміння; різний варіант комунікації; змішана), впливають з відмінного середовища зростання особистості. Це не означає, що особи з різним рівнем освіти не зможуть зрозуміти одне одного, так само як і не означає, що в результаті вони не зможуть перейняти думку одне одного. Це скоріш «точка відправлення» з якої починається формуватися конфлікт. Проте, як було згадано, ці виклики, які постають перед суспільством можуть бути вирішені за бажання обидвох сторін зрозуміти позицію одне одного та дійти до

спільного висновку. У сучасному суспільстві питання щодо ЛГБТК+ спільноти потребують більше часу, ніж питання з інших сфер життя. Це пов'язано з відносно нещодавніми науковими відкриттями щодо ЛГБТК+ спільноти. Часто особи розуміють нову інформацію, проте не можуть ще її прийняти особисто через що і відбувається поширення риторики, яка не повністю є толерантною. Це у свою чергу може породити нові конфлікти.

Наразі найкращим варіантом превенції конфліктів у осіб з різним рівнем освіти на підґрунті толерантного ставлення до ЛГБТК+ спільноти буде підняття обізнаності (едукації) серед обидвох позицій. На даний момент, суспільство спостерігає підняття обізнаності лише серед осіб, що мають нижчий рівень освіти, та залишаючись у своєму комфортному середовищі, відкидають нову інформацію, що потенційно може зменшити їхній комфорт, та поставить у умови пристосування до нових цінностей та законів. Тобто, організації боряться за рівні права ЛГБТК+ спільноти, з перспективи науки та медицини, чому це є варіантом норми, але абсолютно уникають питань культурних особливостей та історії держави, у якій відбувається боротьба за ці права. Позиції обидвох сторін мають бути почутими та зрозумілими, щоб відштовхуючись від цих двох позицій, можна було сформулювати подальшу тактику та стратегію для вирішення вже наявних конфліктів та превенції майбутніх. Зрозуміло, що на рівні держави це потребує часу, як було з расизмом, та продовжується з фемінізмом. Проте, із сучасними можливостями, ми можемо зрозуміти, що відхід від дискримінації до толерантності відбудеться швидше, ніж це було з расизмом та фемінізмом, оскільки соціальні мережі та цифрові технології можуть набагато швидше поширювати інформацію, а також знаходити підтвердження або спростування тої інформації, яка переповідається серед суспільства. Тим не менш, не можна стверджувати, що ця схема розвитку подій є гарантованою та не має своїх виключень. Запропонований патерн є лиш найбільш можливим. У випадку затяжного, довготривалого конфлікту з'являється потреба в залученні зовнішньої професійної допомоги.

Список використаної літератури:

1. Attitudes Toward LGBT People and Their Rights in Europe // Kath Wilson // Oxford University Press.–27August2020.

<https://oxfordre.com/politics/display/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-1335>

2. College Students' Views on Gay and Lesbian Issues Does Education Make a Difference? // Eric G. Lambert, Lois A. Ventura, Daniel E. Hall, Terry Cluse-Tolar // Journal of Homosexuality, Volume 50 - Issue 4 – P. 1-30 – 2006.

3. Religious Conflict, Sexual Identity, and Suicidal Behaviors among LGBT Young Adults // Jeremy J. Gibbs, Jeremy Goldbach // Archives of Suicide Research, Volume 19, - Issue 4 – P. 472-488 – 2015

БРАНІЦЬКА Т. Р., ДОЦЕНКО І.В.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «КОНФЛІКТ», СТИЛІ ПОВЕДІНКИ В КОНФЛІТІ

Постановка проблеми в загальному вигляді. Варто звернути увагу, що сьогодні вже нікого не здивувати тим, що «конфлікт» є складним психоемоційним та соціальним явищем, яке супроводжується певними наслідками. Саме від учасників конфлікту та від їх поведінки, залежить, якими будуть такі наслідки та до чого призведе сам «конфлікт». За допомогою теорії конфлікту ми вивчаємо вплив конфлікту на учасників та результати такого впливу. Оскільки, розуміння конфлікту допоможе налагодити ефективну взаємодію між учасниками, що в свою чергу принесе результат. Важливою характеристикою конфлікту є його динаміка, оскільки вона описує зміни, які відбуваються підчас (зіткнення) конфліктної ситуації. Конфлікти можуть мати різну динаміку.